

УДК 027.7:023.5

Т.І. Караман

Криворізький металургійний інститут

Бібліотека

БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

(досвід роботи з підвищення кваліфікації в бібліотеці
Криворізького металургійного інституту)

У статті розглянуто досвід підвищення кваліфікації співробітників КМІ, висвітлено проблеми безперервної фахової освіти працівників бібліотек.

В статье рассмотрен опыт повышения квалификации сотрудников КМИ, освещены проблемы непрерывного специального образования работников библиотек.

The article describes the experience training employees of the Krivoy Rog metallurgical Institute, the problems of continuous professional education of librarians.

Ключові слова: підвищення кваліфікації працівників бібліотеки, професійні знання, вміння та навички, бібліотека вищого навчального закладу.

Ключевые слова: повышение квалификации работников библиотеки, профессиональные знания, умения и навыки, библиотека высшего учебного заведения.

Keywords: in-plant training of library workers, professional knowledge, abilities and skills, library of higher educational establishment.

*Те, що ми знаємо, – обмежене , а,
те, чого ми не знаємо, нескінченно
П. Лаплас*

Бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння

національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України [1].

Соціальні, економічні, технологічні зрушення в українському суспільстві відчутно позначилися на діяльності бібліотек. Характерними ознаками сьогодення стали створення умов для вільного доступу до інформації, становлення бібліотечного маркетингу, поява електронних бібліотек та корпоративних бібліотечно-інформаційних ресурсів тощо. Нові соціально-економічні умови розвитку нашого суспільства, його інформаційна глобалізація вимагають від бібліотек ВНЗ докорінної перебудови усіх напрямів діяльності. Бібліотеки вищої школи за останні роки зазнали значних інформаційних трансформацій. Здійснюється перехід на нові форми і методи роботи. Для розповсюдження знань та інформації в усіх наявних форматах – друкованому, електронному, аудіовізуальному – сучасні бібліотекарі мають навчитися нових технологій і вільно користуватися ними.

Сучасна бібліотека ВНЗ, як його структурний підрозділ, розвиваючись та адаптуючись до нових умов, залишається освітньо-науковим інформаційним центром, що забезпечує навчально-виховний процес. Місія бібліотеки ВНЗ – надання кожному користувачу вільного доступу до джерел інформації. Для реалізації такої місії бібліотекарі повинні бути фахівцями, які здатні адаптуватися у швидко змінному світі. Тому так гостро постало питання підвищення професійного рівня бібліотекарів.

У фаховій літературі термін «підвищення кваліфікації бібліотекарів» тлумачиться як удосконалення професійних знань, навичок і вмінь, підвищення загальноосвітнього рівня відповідно до новітніх досягнень культури, науки й техніки, ознайомлення з передовим бібліотечним досвідом [2, с. 110].

Підвищення кваліфікації бібліотекарів зумовлено такими суттєвими чинниками як інтенсивне впровадження у практичну діяльність бібліотек інноваційних процесів і нових інформаційних технологій. Швидкий розвиток новітніх технологій спричиняє застосування їх у бібліотечних закладах, що потребує такого стрімкого розвитку професійних знань їх працівників.

Підвищення професійного рівня забезпечує ефективність виконання працівниками своїх обов'язків, розширення меж їх компетенції, можливість оволодіння новими функціональними обов'язками. Успішність функціонування бібліотеки залежить від професійного рівня її працівників.

Бібліотекознавець В.Г. Дригайло зазначає такі форми підвищення кваліфікації: курси, школи, школи-семінари, конференції, круглі столи, виїзні заняття, екскурсії, обмін досвідом стажування. Ціллю підвищення кваліфікації є розширення та поглиблення професійних знань бібліотекарів відповідно займаним ними посадам та функціональним особливостям [3, с. 246].

Бібліотека Криворізького металургійного інституту використовує різноманітні засоби для формування професійної компетенції своїх працівників. Бібліотека, яка обслуговує молодь, є таким закладом, робота якого неможлива без грамотного, компетентного бібліотекаря-професіонала. Професійному зростанню сприяють такі форми та методи:

- систематичне читання методичної та професійної літератури;
- огляд в Інтернеті бібліографічно-бібліотечної інформації;
- відвідування семінарів, конференцій, заходів колег;
- наради, обмін досвідом з колегами;
- систематичне проходження курсів підвищення кваліфікації.

Ефективним способом підвищення фахових знань є професійне читання. Воно є елементом безперервної освіти бібліотекарів. Бібліотека КМІ передплачує фахові періодичні видання «Бібліотечна планета», «Бібліотечний

форум України», «Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія», які постійно переглядаються працівниками бібліотеки та використовуються в роботі. Крім того, для фахового зростання великі можливості надає мережа Інтернет.

Сьогодні співробітникам бібліотеки треба постійно підтримувати й розвивати свою кваліфікацію, оскільки знання застарівають, а технологія роботи сучасної бібліотеки змінилась. Бібліотечні працівники виконують складні запити користувачів, працюють із великими масивами інформації, ресурсами віддаленого доступу. У таких умовах праці, бібліотекарі усвідомлюють, що треба постійно професійно розвиватись. Тому працівники бібліотеки КМІ беруть участь у семінарах та конференціях, а саме:

- міжнародна науково-практична конференція «Бібліотеки вищих навчальних закладів України на шляху до світового інформаційного простору»;
- міські науково-практичні конференції: «Бібліотечні та інформаційні ресурси в сучасному світі науки, освіти та культури», «Сучасна бібліотека в умовах інформаційної взаємодії»;
- міжнародний науково-практичний семінар «Оцифроване надбання: збереження, доступ, репрезентація»;
- всеукраїнський науково-практичний семінар «Ельзевір: пошук і аналіз наукових статей, підготовка публікацій в рейтингових журналах, планування науково-дослідної діяльності»;
- міжрегіональний науково-практичний семінар «Репозитарії, електронні журнали, електронні бібліотеки – створення, використання, інтеграція в міжнародний науковий інфопростір»;
- нарада-семінар «Етика бібліотечної діяльності: проблеми і перспективи» тощо.

На зборах колективу бібліотеки співробітники, які відвідали ці заходи, виступають з повідомленнями, в яких в стислій формі передають інформацію та знання, одержані на заходах. Для нас важливо, щоб фахівці мали можливість вийти за стіни своєї бібліотеки, відвідати інші заклади, що вже саме по собі збагачує їх новим досвідом. Але, за умов обмеження коштів важко профінансувати поїздки на якусь із конференцій, тому останнім часом широкого використання набув формат проведення заходів за допомогою Інтернету. Такий спосіб організації зустрічей он-лайн має чималу кількість незаперечних переваг.

Слухачі мають можливість сприймати все, що демонструє й говорить доповідач, вести з ним діалог, уточнюючи в усній або письмовій формі незрозумілі моменти або відповідаючи на поставлені їм запитання. Колектив бібліотеки КМІ брав участь у вебінарах, науково-практичних інтернет-конференціях, а саме: серія вебінарів УБА «Електронна книга в бібліотеці», яка складалась з п'яти тем занять; I та II науково-практичні інтернет-конференції «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі». Важливою ланкою у професійному розвитку є комунікативно-професійні контакти з бібліотечними фахівцями інших регіонів, безпосереднє знайомство з досвідом роботи бібліотек не тільки міста й області, а й усієї країни.

Слід зауважити, що наші фахівці не пасивні, а активні учасники таких заходів. Тому готуючи доповіді, публікуючи наукові статті, тези доповідей, спеціалісти вивчають зарубіжний і вітчизняний досвід і таким чином підвищують кваліфікацію.

Вагомою складовою підвищення кваліфікації є атестація працівників, яка проводиться в бібліотеці кожні п'ять років. Її мета – стимулювання росту кваліфікації, професіоналізму, ефективності й результативності праці. Під час атестації співробітників визначається їхня відповідність займаній посаді, рівень

кваліфікації, оцінюється рівень професійної підготовки, стимулюється діяльність з підвищення професійного рівня тощо.

У бібліотеці КМІ велика увага приділяється самоосвіті. На нашу думку, самоосвіта є одним із ефективних і доступних видів підвищення кваліфікації. Така форма підвищення кваліфікації дає можливість бібліотекарю завдяки професійному читанню, спілкуванню в інтернет-форумах і блогах оволодівати новими знаннями та навичками, налагоджувати контакти й обмінюватися інформацією та досвідом. Відомий книгознавець М.О. Рубакін зазначав: «Ніколи не припиняйте вашої самоосвітньої роботи і не забувайте, що, скільки б ви не знали, знанню і освіті немає ні кордонів, ні меж».

Ми вважаємо, що бібліотекарі повинні постійно шукати можливості набуття нових знань: відвідування конференцій, участь у дистанційних курсах та професійних форумах в Інтернеті тощо. Як стверджує В. Г. Дригайло: «Постійне підвищення рівня кваліфікації співробітників бібліотеки – закономірний і необхідний процес, викликаний систематичним розвитком і вдосконаленням їх роботи та ростом вимог до професійної майстерності бібліотекарів» (3, с.246).

Професія бібліотекаря вимагає глибокої обізнаності з усіма складовими бібліотечної діяльності, систематичного оновлення знань. Тому, одержавши базову освіту, фахівці-бібліотекарі, щоб досягти високого професійного рівня, мають постійно працювати над собою, підвищувати кваліфікацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 219-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpddocid=248924865.

2. Библиотечное дело : терминологический словарь / сост. И. М. Сулова, Л. Н. Уланова. – 2-е перераб. и значит. доп. изд. – М. : Книга, 1986. – 224 с.

3. Дригайло В. Г. Основы научной организации труда в библиотеке : учебно-метод. пос. / В. Г. Дригайло. – М. : ЛИБЕРИЯ-БИБИНФОРМ, 2005. – 424 с.

4. Макеева І. Організація системи підвищення кваліфікації співробітників бібліотек вищих навчальних закладів України: історія та сучасний стан / І. Макеева // Вісник Книжкової палати. – 2012. - № 6. – С. 1-5.